

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра педагогіки**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач аспірантури та докторантури
Ірина ЧИСТЯКОВА

« 03 » вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЕТИКА НАУКОВОГО ПОШУКУ:
ФІЛОСОФСЬКІ, МОВНІ АСПЕКТИ**

Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність: D4 Публічне управління та адміністрування

Освітньо-наукова програма Публічне управління та адміністрування

Мова навчання українська

Погоджено науковою радою Сумського
державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка

« 03 » вересня 2025 р.

Голова

Віталій Віталій ОМЕЛЬЯНЕНКО, д.е.н.,
професор

Розробник:
Семеног О.М., доктор педагогічних наук, професор, професор
кафедри педагогіки

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Марина БОЙЧЕНКО

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Аспірантура (доктор філософії)	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й			
Семестр			
1-й			
Лекції			
12 год.			
Практичні заняття			
18 год.			
Самостійна робота			
60 год.			
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 90			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Курс «Етика наукового пошуку: філософські, мовні аспекти» розроблений для підготовки докторів філософії з галузі знань D Бізнес, адміністрування та право спеціальності D4 Публічне управління та адміністрування.

Дисципліна відповідає меті освітньо-наукової програми: підготовка висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців, здатних до креативної, автономної і відповідальної інноваційно-дослідницької, науково-педагогічної, проєктної, управлінської та експертно-дорадчої діяльності, готових до розв'язання значущих проблем у сфері публічного управління та адміністрування, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та професійної практики та здійснення власного наукового дослідження у предметній області публічного управління та адміністрування, що характеризується науковою новизною та практичним значенням, із його публічним захистом на засадах академічної доброчесності.

Мета курсу:

- ознайомлення аспірантів із принципами та правилами дотримання політики академічної доброчесності на прикладі вітчизняного й міжнародного досвіду; засвоєння принципів наукової етики; ознайомлення зі змістом та принципами етики вченого, етичними нормами професійного і наукового спілкування майбутніх викладачів-дослідників.

Мета вивчення навчальної дисципліни відповідає діяльності науково-дослідної лабораторії «Академічна культура дослідника в освітньому просторі»: формування цінностей академічної культури, зокрема норм академічної доброчесності, мовнокомунікативної компетентності

особистості педагога-дослідника, умінь операційної обробки і моделювання академічних текстів різних жанрів, готовності здійснювати академічну комунікацію у процесі презентації матеріалів та результатів дослідження, зокрема, в межах з науковою спільнотою на основі суб'єкт-суб'єктних відносин.

Унікальність **дисципліни** полягає в тому, що вона читається із урахуванням міжнародного проєкту Еразмус+ Жан Моне за модулем «Європеїзація докторських програм у галузі освіти на засадах інтердисциплінарного та інклюзивного підходів» (2018-2021), співвиконавцем якого в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка була автор робочої програми.

Завданнями курсу є:

- засвоїти основні положення чинних нормативно-правових документів щодо академічної доброчесності та етики наукових досліджень;
- допомогти аспірантам оволодіти теоретичними засадами та методологією наукового пошуку з дотриманням правил наукової етики;
- формування цінностей академічної культури, зокрема норм академічної доброчесності; знань з питань академічної етики, культури наукового/академічного тексту, академічної комунікації;
- формування когнітивно-дискурсивних умінь операційної обробки і моделювання академічних текстів різних жанрів, у тому числі засобами цифрових технологій;
- формування готовності здійснювати ефективне діалогове спілкування у процесі презентації матеріалів та результатів дослідження, зокрема, з науковою спільнотою на основі суб'єкт-суб'єктних відносин.

Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Етика наукового пошуку: філософські, мовні аспекти» забезпечує оволодінням інтергальною компетентністю: здатність продукувати нові ідеї, ідентифікувати та розв'язувати комплексні проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, у тому числі в дослідницько-інноваційної діяльності, та пропонувати підходи до їх вирішення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або практики публічного управління та адміністрування.

Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Етика наукового пошуку: філософські, мовні аспекти» забезпечує оволодінням загальними компетенціями:

ЗК01. Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК02. Здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми.

ЗК04. Здатність презентувати результати досліджень на всіх рівнях українською та однією з іноземних мов європейського простору.

Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Етика наукового пошуку: філософські, мовні аспекти» забезпечує оволодінням *спеціальними (фаховими) компетентностями*:

СК01. Здатність до оволодіння та розвитку методології наукової, педагогічної та управлінської діяльності.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного опанування навчального курсу «Етика наукового пошуку: філософські, мовні аспекти» важлива інтеграція знань, умінь і навичок з такої дисципліни програми, як «Теорія і методологія управлінських рішень в публічному управлінні».

Академічна доброчесність.

Відповідно до Кодексу Академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка учасники освітнього процесу повинні: діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики; самостійно виконувати навчальні завдання; коректно посилаючись на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності; усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності; давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.

(«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року
https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf

3. Результати навчання за дисципліною

РН 6. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми публічного управління та адміністрування державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

4.Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А 90 – 100 Відмінно	Аспірант: характеризуються високим рівнем володіння теоретичними знаннями; достатньою мірою володіє науковим інструментарієм, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень в галузі знань D Бізнес, адміністрування та право спеціальності D4 Публічне управління та адміністрування; уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; уміє виділяти в науковому тексті основні проблеми, визначати їх актуальність, пояснювати ключові слова, дотримуватися в науковому тексті правильності, смислової точності, логічної послідовності, змістовності, інформаційної і змістової насиченості; редагує науковий текст відповідно до вимог наукового стилю; дотримується відповідних вимог щодо цитування, правильності, чистоти, точності, логічності, виразності мови; бере

	активну участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії); ефективно взаємодіє в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.
В 82 – 89 Добре	Аспірант характеризується достатнім рівнем володіння теоретичними знаннями; уміннями аналізувати тексти наукового стилю різних жанрів; дотримується в науковому тексті правильності, смислової точності, логічної послідовності, змістовності, інформаційної і змістової насиченості; володіє лексичними, морфологічними, синтаксичними нормами; редагує науковий текст відповідно до вимог наукового стилю; дотримується відповідних вимог щодо цитування, правильності, чистоти, точності, логічності, виразності мови; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії). Але разом із тим допускає неточності, робить незначні помилки.
С 74 – 81 Добре	Аспірант виявляє повні знання із дисципліни, має здатність до самостійного оновлення знань. Демонструє певні навички та уміння під час практичних занять, але допускає певні помилки та неточності тощо. Наявний середньо-достатній рівень сформованості уміннями читати, сприймати науковий текст; виділяти головну, суттєву інформацію; аналізувати тексти наукового стилю різних жанрів; виділяти в науковому тексті основні проблеми, визначати їх актуальність, пояснювати ключові слова, дотримуватися в науковому тексті правильності, смислової точності, логічної послідовності, змістовності, інформаційної і змістової насиченості; володіти лексичними, морфологічними, синтаксичними нормами; редагувати науковий текст відповідно до вимог наукового стилю; дотримуватися відповідних вимог щодо цитування з першоджерел, дотримуватися правильності, чистоти, точності, логічності, виразності мови; володіти морфологічними, лексичними, синтаксичними нормами. Відповідь загалом послідовна, але допускаються неточності у володінні лексичними, морфологічними, синтаксичними нормами.
Д 64 – 73 Задовільно	Аспірант виявляє знання основного матеріалу, має обізнаність з літературою у галузі знань D Бізнес, адміністрування та право спеціальності D4 Публічне управління та адміністрування; намагається аналізувати концепції, робити висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не може переконливо викласти матеріал щодо заданої теми. Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями аналізувати тексти наукового стилю різних жанрів; виділяти в науковому тексті основні проблеми, визначати їх актуальність, пояснювати ключові слова, дотримуватися в науковому тексті правильності, смислової точності, логічної послідовності, змістовності, інформаційної і змістової насиченості; володіти лексичними, морфологічними, синтаксичними нормами; редагувати науковий текст відповідно до вимог наукового стилю; дотримуватися відповідних вимог щодо цитування з першоджерел, дотримуватися правильності, чистоти, точності, логічності, виразності мови. Відповідь неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, допускаються неточності у володінні лексичними, морфологічними, синтаксичними нормами.
Е 60 – 63	Аспірант виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, задовільному для подальшої фахової діяльності. Практична

Задовільно	підготовка загалом відповідає вимогам, аспірант демонструє певні навички, але форма виступу нестабільна, є помітні огріхи методологічного характеру. Студент показує нижче середнього рівень сформованості вмінь аналізувати тексти наукового стилю різних жанрів; виділяти в науковому тексті основні проблеми, визначати їх актуальність, пояснювати ключові слова, дотримуватися в науковому тексті правильності, смислової точності, логічної послідовності, змістовності, інформаційної і змістової насиченості; володіння лексичними, морфологічними, синтаксичними нормами; редагувати науковий текст відповідно до вимог наукового стилю; дотримуватися відповідних вимог щодо цитування з першоджерел, «непрямого» цитування, «некоректного цитування» з наукових джерел; оформлювати цитати-тези або докази; цитати-аргументи, дотримуватися правильності, чистоти, точності, логічності, виразності мови. Відповідь неповна, допускаються фактичні помилки.
F 35 – 59 Не задовільно	«Незадовільно з можливістю повторного складання» Аспірант емоційно скутий, не впевнений у своїх відповідях. Не розуміє основної сутності завдання, не може зробити висновки й узагальнення. Виступ невиразний та непереконаливий. Студент/ка показує низький рівень сформованості вмінь аналізувати тексти наукового стилю різних жанрів, не спроможний/а відтворити загальновідомі мовні явища й положення.
FX 1 – 34 Не задовільно	«Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» Недбалість аспіранта щодо власної підготовки. Не має впевнених знань з курсу. Не демонструє належної форми публічного виступу та необхідних практичних навичок. не можуть відтворити теоретичний матеріал, вони не завжди розуміють суть питання, не можуть застосувати набуті знання в елементарних стандартних ситуаціях; відповіді містять грубі фактичні помилки. Наявна відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни, неспроможність дати усну чи письмову відповідь, відтворити загальновідомі методичні явища й положення, простежується систематична непідготовленість до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Такий магістрант потребує повторного прослуховування курсу.

Розподіл балів

Поточний контроль										Разом	Сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2						100
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 1.5	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	80	
Поточний контроль											
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8		
Контроль самостійної роботи										20	
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		залік
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Засоби діагностики результатів навчання

Наукові статті, відгуки-рецензії, підготовлені аспірантами на дослідницькі проекти, презентації результатів виконаних досліджень, виступи, організація дискусії на наукових конференціях тощо; підготовка папки дослідника (за дисертацією).

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. ЕТИКА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПЕДАГОГА-ДОСЛІДНИКА

Тема 1.1.

Академічна доброчесність: поняття та нормативно-правові засади. Норми етики наукового дослідження та норми академічної доброчесності у документах та в освітньо-наукових практиках.

Тема 1.2.

Світовий досвід формування норм етики наукового дослідження та норм академічної доброчесності.

Європейська нормативно-правова база, яка регулює етику наукового дослідження та норми академічної доброчесності.

Тема 1.3.

Загальноукраїнська нормативно-правова база з питань дотримання академічної доброчесності. Етичний кодекс вченого України.

Морально-етичні цінності педагога-дослідника: професійний обов'язок, соціальна відповідальність, повага до іншої думки.

Функціональна грамотність педагога-дослідника. Текстова, жанрова, бібліографічна, стилістична, термінологічна, лексикографічна культура дослідника – критерій професійної майстерності.

Тема 1.4.

Академічна доброчесність в українських закладах вищої освіти та наукових установах. Законодавство про авторське право й суміжні права в Україні. Об'єкти авторського права.

Тема 1.5.

Запобігання порушенням академічної доброчесності. Програмні засоби для перевірки на наявність плагіату.

Розділ 2. ЕТИКА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: МОВНІ АСПЕКТИ

Тема 2.1.

Термінологічна культура дослідника

Підстилі наукового стилю. Власне науковий підстиль і його жанри: наукова стаття, наукова монографія, дисертація, доповідь, тези.

Навчально-науковий підстиль і його жанри: лекції, навчально-методичні видання (підручники, посібники, навчально-методичні збірники, конспекти, хрестоматії тощо). Науково-популярний підстиль і його жанри.

Науково-діловий підстиль і його жанри: технічна документація (контракти та інструкції для підприємств, резюме, повідомлення про дослід, інструкція, науковий звіт, аналітична записка, службовий лист, устав, положення).

Науково-інформативний підстиль і його жанри: реферат, реферативний огляд, анотація, патентний опис.

Науково-довідковий підстиль і його жанри: словники, довідники, каталоги. Термінологічний словник.

Наукова замітка, наукова рецензія, відгук. Науковий огляд, науковий портрет, наукова біографія та ін.

Тема 2.2.

Культура наукового тексту

Науковий текст як комунікативний блок. Різновиди наукових текстів: академічні, навчальні, енциклопедичні. Власне наукові тексти: науково-теоретичні і науково-експериментальні. Різновиди наукових текстів: за сферами наукового знання (*науково-технічні, науково-природничі, науково-гуманітарні*), за ступенем узагальнення (первинні і вторинні жанри), за жанровою формою, за функціональним призначенням (теоретичні, методологічні, оглядові, пояснювальні, емпірико-фактологічні, мішаного типу).

Наукові тексти академічного підстилю (статті, дисертації, монографії) Принципи укладання наукових текстів: принципи змістовної насиченості, наукової інформативності, новизни, змістової закінченості, проблемності.

Тема 2.3.

Культура цитування і покликання

Покликання як сукупність бібліографічних відомостей про цитовану працю. Вимоги до покликань.

Цитування. Види цитат: цитати-тези або докази; цитати-аргументи. Загальні вимоги до цитування. Цитування з першоджерел. «Непряме» цитування. «Пряме» цитування. Цитування за вторинними джерелами. «Некоректне цитування» з наукових джерел. Самоцитування.

Компіляція і плагіат у наукових публікаціях.

Тема 2.4.

Наукова стаття як самостійний науковий твір. Наукова рецензія і науковий відгук.

Функції наукових часописів. Специфіка наукової статті. Обсяг наукової статті. Структура наукової статті.

Функції наукових статей: дослідницька, презентаційна, оцінна, комунікативна. Ознаки мови наукової статті: цілісність, логічну зв'язність, членованість, послідовність, точність наукової термінології, вірогідність вихідної інформації, критичність у відборі фактів, доказовість змісту тексту, наявність міркувань і посилань.

Види наукової статті: за змістом, читацьким призначенням, кількістю авторів. Методи написання статті: конструктивно-синтетичний; критико-аналітичний. Етапи роботи над науковою статтею. Мовні кліше в науковій статті.

Мовні кліше для написання рецензії та відгуку.

Тема 2.5.

Культура усної наукової комунікації.

Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, повідомлення, виступу. Основні структурні елементи виступу.

Етапи підготовки наукового виступу. Іntenція, диспозиція, елокуція, меморія, акція, релаксація.

Публічне виголошення доповіді, виступу. Мовленнєва поведінка в науковій дискусії.

7.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	У тому числі					У тому числі				
	Усього	Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р	Усього	Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р
РОЗДІЛ І. ЕТИКА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПЕДАГОГА-ДОСЛІДНИКА										
Тема 1.1. Академічна доброчесність: поняття та нормативно-правові засади. Норми етики наукового дослідження та норми академічної доброчесності у документах та в освітньо-наукових практиках	9	1	2		6					
Тема 1.2. Світовий досвід формування норм етики наукового дослідження та норм академічної доброчесності. Європейська нормативно-правова база, яка регулює етику наукового дослідження та норми академічної доброчесності	9	1	2		6					
Тема 1.3. Загальноукраїнська нормативно-правова база з питань дотримання академічної доброчесності	8	1	1		6					
Тема 1.4. Академічна доброчесність в українських закладах вищої освіти та наукових установах. Законодавство про авторське право й суміжні права в Україні. Об'єкти авторського права.	9	1	2		6					
Тема 1.5. Запобігання порушенням академічної доброчесності. Програмні засоби для перевірки на наявність плагіату	9	1	2		6					

РОЗДІЛ 2. ЕТИКА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: МОВНІ АСПЕКТИ

Тема 2.1. Термінологічна культура дослідника	9	1	2		6					
Тема 2.2. Культура наукового тексту	9	1	2		6					
Тема 2.3. Культура цитування і покликання	10	2	2		6					
Тема 2.4. Наукова стаття як самостійний науковий твір. Наукова рецензія і науковий відгук	9	1	2		6					
Тема 2.5. Культура усної наукової комунікації	9	2	1		6					
Усього годин	90	12	18		60					

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Академічна доброчесність: поняття та правові засади. «Академічна доброчесність» як дефініція закону «Про освіту».	2	
2	Світовий досвід формування норм етики наукового дослідження та норм академічної доброчесності.	2	
3	Академічна доброчесність в українських ЗВО та наукових установах. Законодавство про авторське право й суміжні права в Україні. Об'єкти авторського права.	2	
4	Науковий текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності	2	
5	Культура наукового тексту	2	
6	Культура цитування і покликання	1	
7	Культура усної наукової комунікації	1	
Разом		12	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.	Заочна ф.
1	Академічна доброчесність в українських ЗВО та наукових установах. Законодавство про авторське право й суміжні права в Україні. Об'єкти авторського права.	4	
2	Професійне читання науковоготексту	2	
3	Композиція наукового твору	2	
4	Культура цитування і покликання	2	
5	Наукова рецензія і науковий відгук	2	
6	Культура редагування наукового тексту	2	
7	Наукові заходи. Науковий виступ	2	
8	Мовленнєва поведінка в науковій дискусії	2	
	Усього годин	18	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.	Заочна ф.
1	Кодекс честі науковця як засіб запобігання порушень у сфері вищої освіти.	6	
2	Права та обов'язки аспірантів.	6	
3	Авторські права учасників освітнього процесу закладах вищої освіти.	6	
4	Закон України «Про вищу освіту» як джерело для створення правових підстав для протидії порушень академічної доброчесності.	6	
5	Опрацювання матеріалів про академічну доброчесність у відкритих курсах на платформі «Prometheus» / «EdEra» тощо	6	
6	Наукова етика у контексті актуальних наукових проблем сучасності.	6	
7	Етика наукової публікації.	6	
8	Етичні норми наукової дискусії.	6	
9	Плагіат та авторське право.	6	
10	Ознайомлення з різними програмами для перевірки на наявність плагіату	6	
	Усього годин	60	

Форми контролю

Форми поточного контролю: усна або письмова з такими видами: групове та індивідуальне опитування, контрольна (самостійна) робота, індивідуальна або групова презентація виконаного завдання, аналіз реальних ситуацій з погляду авторського права та академічної доброчесності – з пропонуванням варіантів вирішення проблеми, підготовка й демонстрування презентацій із аналізованих проблем.

Форма підсумкового семестрового контролю: підсумкова залікова оцінка може бути виставлена за поточного оцінювання – за сумою балів, набраних студентом на практичних заняттях. Сума балів за всі види робіт визначається в межах 100 балів.

Оцінювання також передбачає врахування результатів неформальної освіти: Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів. Prometheus. URL: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2/home

Участь у роботі УІ міжнародної науково-практичної конференції «Культуромовна особистість фахівця у XXI столітті»

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

міжнародні документи

1. Bucharest Declaration on Ethical Values and Principles of Higher Education in the Europe Region. URL: http://www.iau-aiu.net/sites/all/files/Bucharest_Dec_0.pdf.
2. ETINED Pan-European Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education. Режим доступу: https://www.coe.int/t/DG4/EDUCATION/etined_en.asp
3. Glendinning I. Promoting Maturity in Policies for Plagiarism across Europe and beyond. URL: https://www.coe.int/t/DG4/EDUCATION/etined/Irene_Glendinning_PragueForum2015.pdf
4. IAU-MCO Guidelines for an Institutional Code of Ethics in Higher Education. URL: <http://www.iau-aiu.net/content/new-iau-mco-guidelines-institutional-code-ethics-higher-education>
5. Pan-European Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education (ETINED). URL: https://www.coe.int/t/DG4/EDUCATION/etined/Etined_EthicalPrinciples_en.pdf
6. The European Charter for Researchers. The Code of Conduct for the Recruitment of Researchers.– Brussels, European Commission, 2005. URL: http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/brochure_rights/am509774CEE_EN_E4.pdf
7. Trends in Global Higher Education: Tracking an Academic Revolution. A Report Prepared for the UNESCO 2009 World Conference on Higher Education. Philip G. Altbach, Liz Reisberg, Laura E. Rumbley. Executive Summary, Published in 2009 by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Paris.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> 20.

Закон України «Про інформацію» [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. Законодавство України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.

Закон України «Про освіту». [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. Законодавство України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> 22.

Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. Законодавство України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність». [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. Законодавство України. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

Публікації

1. Афанасьєв О.І., Жарких В.Ю. Філософія та методологія наукових досліджень (підручник для аспірантів). Одеса: Освіта України, 2018. 308 с.
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету/ Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с.
3. Довідник з академічної доброчесності для школярів / уклад. М.В. Григор'єва, О.І. Крикова, С.Г. Певко; за заг. ред. О.О. Гужви. 3-є вид., випр. і доп. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 66 с. URL: https://drive.google.com/file/d/19nOAsorJfuCL_IT0wdxDHkxW2PxEj4g/view
4. Ратніков В. С., Теклюк А. І. Етика та раціональність у науковому дослідженні : Навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2022. 143 с.
5. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю: Монографія / НАН України. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні / П.О. Селігей. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.
6. Мацько Л. І. Українська наукова мова (теорія і практика) : навчальний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. 272 с.
7. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf>
8. Основи бібліографічного опису. Складання бібліографічних списків. URL: www.library.ukma.edu.ua/fileadmin/.../Osnovu_bibliogr_opusy.pdf
9. Патлайчук О. В., Ступак О. П. Філософські аспекти осмислення науки : методичні рекомендації до вивчення теми з дисципліни «Філософія науки». Миколаїв : НУК, 2023. 84 с.
10. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216с.
11. Семенов О. Лінгвоперсонологія : навч. посіб. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 192 с.
12. Семенов О., Вовк М. Академічна культура дослідника в освітньо-культурному просторі університету : [монографія]. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 284 с.
13. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація. Київ: НАДУ, 2008. 184 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/c0815324-6801-436a-9214-67c1bb53edb7.pdf
14. Філософія науки. Етика та методологія наукового дослідження : навч.- метод. посіб. для підготовки докторів філософії «Doctor of Philosophy» (PhD) / І. Г. Утюж [та ін.]. Запоріжжя : ЗДМУ, 2018. 76 с.
15. Філософські засади наукової діяльності: 1. Науковий світогляд та етична культура науковця; 2. Філософська гносеологія та епістемологія: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобув. ступ. доктора філософії за всіма освітньо-науковими програмами всіх спеціальностей / КІП ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Б.В. Нові-

ков, Р.М. Богачев, Г.М. Костроміна, К.В. Мазик, І.А. Муратова, Т.П. Руденко, І.І. Федорова, Т.В. Щириця. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 130 с.

16. Філософські основи наукових досліджень. Київ: Інтерсервіс, 2019. 240 с

17. Філософські проблеми сучасно наукового пізнання : підручник для студентів-магістрів усіх спеціальностей і форм навчання. / Я.В. Тарароєв; О.О. Дольська; Т.М. Дишкант та ін. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2023. 350 с.

18. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. 61 с. URL: <http://www.saiup.org.ua/resursy/osnovyakademichnogopysma-metodychnirekomendatsiyi-ta-programa-kursu/> (дата звернення: 02.04.2019).

19. Шліхта Н., Шліхта І. Виховуємо академічну доброчесність в школі: методичні вказівки для вчителів. К., 2019. 82 с. URL: <http://bit.ly/2nlHBmA>

Статті

1. Бакіров В.С. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку. Основні результати дослідження за проектом №49169. URL: <http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2015-07-17/2015.pdf>.

2. Бойченко М. Гідність, цілісність і успішність: академічні та громадянські чесноти. *Філософська думка*. Київ, 2014. № 5. С. 110–122.

3. Войтел С. Підготовка роботи до публікації. Морфологія. Дніпропетровськ, 2013. Т. VII, № 1. С. 101–102.

4. Гапон Н. Ставлення студентів до виявів академічної нечесності: крос-культурний аналіз. Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки». Львів, 2013. Вип. 16. С. 241–248.

5. Гончаренко С. Етичний кодекс ученого; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський національний педагогічний ун-т імені В.Г. Короленка // Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. Київ-Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2011. Вип. 1. С. 25–34.

6. Гуманенко О.О. Місце рецензії в історії наукової періодики. *Наукові записки Української академії друкарства*. Серія «Соціальні комунікації». Львів, 2015. Вип. 1 (50). С.15–20.

7. Івасишина Т. Посилання чи покликання? Українська мова. 2010. № 1. С. 99.

8. Попович О., Жабін С., & Кліменкова В. Етика науки як фактор її збереження і розвитку. *Наука та наукознавство*. 2024. № 3(113). С. 39–49. <https://doi.org/10.15407/sofs2021.03.039>

9. Попович О.С., Кліменкова В.І. Наукова етика і проблеми цілеспрямованого формування здорового дослідницького середовища. *Наука та наукознавство*. 2022. № 2 (116). С. 03—11. https://doi.org/10.15407/sofs2022.02.003Naukoznastvo_2022-2.indd304.07.202220:19:33

10. Ромакін В.В. Мотивації, переконання та поведінка українських і американських студентів бакалаврату щодо норм академічної культури. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія «Педагогіка». Миколаїв, 2010. Вип. 123, Т. 136. С.34–41.

11. Семеног, О. Європейський та національний контексти академічної культури дослідника: досвід реалізації проекту Еразмус+Жан Моне модуль. Україна – Європейський союз: від партнерства до асоціації : Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Луцьк : Терен, 2019. С. 320–330. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/7012>

12. Семеног О.М. Мовнокомунікативна особистість академічного учителя-лідера крізь призму лінгвопраскеології / Quo vadis humanitaris? Książka pamiątkowa z okazji 65-lecia prof. J. Pawlikowi.- O. Sinkiewicz, A.Kordonski, R. Kordonski.- Wyd-wo VERBINUM.- Warszawa – Lwow – Kijow.- 2017.- P.465-480.

13. Семеног О. М. Наставництво в науці і освіті дорослих. Наукові записки [Кировоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Педагогічні науки / редкол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Кропивницький : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. Вип.152. С. 46–51.

14. Семеног О. М. Семен Устимович Гончаренко як акмеособистість у царині методології науково-педагогічних досліджень. Фізико-математична освіта : науковий журнал. 2016. Вип. 4 (10). С. 117–120. URL <http://fmojournal.fizmatsspu.sumy.ua/publ/4-1-0-127>

15. Семеног О. М. Академічна лекція і академічний учитель в цифрову епоху: праксеологічний підхід. Фізико-математична освіта: збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Фізико-математичний факультет ; редкол.: Ф. М. Лиман, В. С. Іваній, М. В. Каленик та ін. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. Вип. 2 (12). С. 140–146. <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/2245>

16. Семеног, О. М. Концепт «академічна культура дослідника» в українському і польському освітньо-педагогічному дискурсі. Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Київ : APREI, 2020. Вип. IV. С. 139–152. <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/8886>

17. Фініков Т. Академічна доброчесність: глобальний контекст та національна потреба. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету . за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. С. 11–13.

Ресурси міжнародних і національних структур

1.Academic Integrity. URL: http://www.academia.edu/Documents/in/Academic_Integrity

2.Committee on publication ethics. Code of Conduct. URL: <http://publicationethics.org/resources/code-conduct>

3.Promoting Academic Integrity in Online Education. URL: <http://cdn.facultyfocus.com/wp-content/uploads/2012/11/promotingacademic-integrity-in-online-edu2.pdf>

4.The European Science Foundation. Fostering Research Integrity in Europe. URL: http://forschung.univie.ac.at/fileadmin/user_upload/dle_forschung/Ombudsstelle/research_integrity_exreport.pdf

5.The European Science Foundation. The European Code of Conduct for Research Integrity. URL: http://www.staffs.ac.uk/assets/codeconduct-research-integrity_tcm44-77426.pdf

6.The International Center for Academic Integrity. URL: <http://www.academicintegrity.org/icaei/home.php>

Електронні ресурси

1. Академічне письмо та бібліографія. Назва з екрану. URL: bibliosynergy.ula.org.ua/index.php/proekt1.

2. Аналітична довідка за результатами дослідження практик академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України. Назва з екрану.: URL: mon.gov.ua/content/Новини/.../academichna-dobrochesnist.pdf

3. Бакіров В. С. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку. Основні результати дослідження за проектом No 49169. – Назва з екрану. URL: <http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2015-07-17/2015.pdf>.

4. Етичний кодекс викладача та студента [Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу]. Назва з екрану. URL: http://nung.edu.ua/files/attachment_news/etic_codex.pdf.

5. Кодекс честі викладача державного вищого навчального закладу [Криворізький національний університет]. Назва з екрану. URL: ktu.edu.ua/uploads/files/.../kodex_yukladacha.doc.
6. Кодекс честі Національного технічного університету України -КПІ. Назва з екрану. URL: <http://kpi.ua/code>.
7. Про Етичний кодекс ученого України. Назва з екрану. URL: www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-090415-2-0.pdf.
8. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) - Американські Ради. Назва з екрану. URL: <http://www.saiup.org.ua/>.
9. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: DSpace. – Назва з екрану. URL: ela.kpi.ua/handle/123456789/16051.
10. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою інтернет-ресурсів. Назва з екрану. URL: <https://docs.google.com/document/d/1sUBDV-qvUxuAfoilyNW47y.../edit?hl=uk>.
11. Стили оформлення бібліографічних посилань для міжнародних публікацій. Ч. 1. Назва з екрану. URL: www.library.ukma.edu.ua/.../Styli_oformlennya_bibliohrafichnykh.
12. Українські наукові журнали: Головна. Назва з екрану. URL: usj.org.ua/.
13. Committee on Publication Ethics: (COPE): Promoting integrity in research publication. Назва з екрану. URL: publicationethics.org/.
14. Plagiarism.org Best Practices for Ensuring Originality in Written Work. Назва з екрану. URL: www.plagiarism.org/.

Підручники, посібники, навчально-методичні видання

1. Семеног О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. 220 с.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ Інформаційний бюлетень

<https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Integrity-bulletin-all-issues.pdf>

Медіавчительський кампус

https://www.youtube.com/channel/UCx-AL3lm3wYbt_E2dRLsLyQ

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програма здійснюється за наявності науково-методичного матеріалу (посібники, монографії, наукові розробки, доступ до електронних ресурсів спеціалізованих вчених рад з присудження ступеня доктора філософії і мереж <https://sspu.edu.ua/spetsializovani-vcheni-rady-z-prysudzhennia-doktora-filosofii>) для проведення практичних занять.